

OID.073.4.2016

Rzeszów, 2016.08.31

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Krajowy Mechanizm Prewencji

W odpowiedzi na pismo KMP.571.10.2016.MKu przedstawiam stanowisko odnośnie zalecenia :

„Przekazanie środków na realizację zaleceń, które wymagają nakładów finansowych”

W planie finansowym Aresztu Śledczego w Sanoku na 2016 r. przekazane zostały celowe środki finansowe na realizację następujących zadań remontowych w łącznej wysokości 81 547 zł :

- Wymiana kotłów centralnego ogrzewania w kotłowni jednostki w wysokości 28 905 zł
- Remont pomieszczeń po zlikwidowanej pralni na salę widzeń w wysokości 52 642 zł.

Remont pomieszczeń po byłej pralni z przeznaczeniem na salę widzeń jest pierwszym etapem prac remontowych planowanych w Areszcie Śledczym w Sanoku.

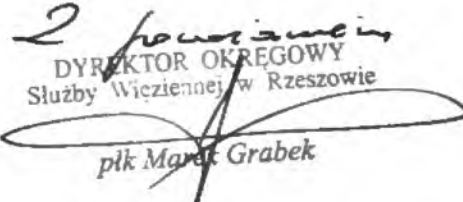
Kolejnym etapem będzie remont pomieszczeń służby zdrowia i dostosowanie ich do wymogów Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności.

Następnie zaplanowano remont innych pomieszczeń w budynku penitencjarnym wraz z wymianą instalacji sanitarnych i grzewczych.

Opracowana w tym zakresie dokumentacja była podstawą wydania pozwolenia na budowę (sygn. AB.6740.1.51.2015 z 21-05-2015 nr 200/15 – przebudowa pomieszczeń budynku administracyjnego oraz pomieszczeń budynku pawilonu skazanych).

Od wysokości środków, które zostaną przyznane w planie finansowych na następne lata uzależniono rzeczowy zakres zaplanowanych prac z tym związanych.

Według kosztorysu inwestorskiego wartość robót oszacowana została na kwotę 800 000 zł.

DYREKTOR OKRĘGOWY
Służby Więziennej w Rzeszowie
płk Marek Grabek

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Krajowy Mechanizm Prewencji

Warszawa, 2016 -10- 10

KMP.571.10.2016.MK

Pan
pplk Adam Zarzeczny
Dyrektor Aresztu Śledczego
Areszt Śledczy
Zaulek Dobrego Wojaka Szwejka 4
38-500 Sanok

Na podstawie art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r. poz. 1648), uprzejmie proszę o udzielenie odpowiedzi w 14-dniowym terminie, liczonym od daty otrzymania niniejszego monitu, na Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji, przesłany Panu w dnia 7 czerwca 2016 r., nr jak wyżej.

mgr Marcin Kusy

Specjalista

Sanok, 14-10-2016 r.

D/P.094.6.2016.JW.

KMP.571.10.2016.MKu

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -10- 18
ZAL. 3	NR

Biuro
Rzecznika Praw Obywatelskich
Aleja Solidarnosci 77
00-090 Warszawa

Krajowy Mechanizm Prewencji

Odpowiadając na monit z dnia 10-10-2016 r. w sprawie odpowiedzi na przesłany w dniu 07-06-2016. Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji przeprowadzonej w dniu 05.04.2016 r. w Areszcie Śledczym w Sanoku w załączeniu przesyłam odniesienie się do zaleceń w nim zawartych.

Jednocześnie pragnę wyjaśnić, że odpowiedź została sporządzona w dniu 12-07-2016 r. i przesłany drogą elektroniczną za pomocą systemu e-dok do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Rzeszowie, Biura Spraw Wewnętrznych Centralnego Zarządu Służby Więziennej. Z przeprowadzonej analizy wynika, że najprawdopodobniej z powodu problemów technicznych poczta dotarła do OISW w Rzeszowie i BSW CZSW, a do Biura Rzecznika niestety nie. W związku z tym odpowiedź na Raport zostanie, oprócz systemu e-dok, przesłana pocztą tradycyjną.

DYREKTOR
Aresztu Śledczego w Sanoku
ppłk mgr inż. Adam Zarzeczny

Wyk. w 2 egz.

1. Adresat + przesłano pocztą elektroniczną
2. a/a

jw/jw

Sanok, 12.07-2016 r.

D/P.094.3.2016

KMP.571.10.2016.MKu

Biuro
Rzecznika Praw Obywatelskich
Aleja Solidarnosci 77
00-090 Warszawa

Krajowy Mechanizm Prewencji

Odpowiadając na Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji przeprowadzonej w dniu 05.04.2016 r. w Areszcie Śledczym w Sanoku poniżej przedstawiam odniesienie się do zaleceń w nim zawartych.

Ad. 1. W Areszcie Śledczym w Sanoku funkcjonuje jedna cela (nr 4) z niezabudowanym kącikiem sanitarnym. Jest to cela dwuosobowa, w której ze względów architektonicznych aktualnie nie ma możliwości wykonania trwałej zabudowy tego kącika.

W związku z tym w kąciku wykonano przesłonę, która zasłania osadzonego w czasie załatwiania potrzeb fizjologicznych. Aktualne plany remontowe obejmują przebudowę wspomnianej celi i wykonanie w niej pełnej zabudowy kącika sanitarnego. W najbliższym czasie dyrektor Aresztu Śledczego w Sanoku wystąpi do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z wnioskiem o zgodę na obniżenie pojemności jednostki – po jej otrzymaniu cela nr 4 do momentu zrealizowania planów remontowych będzie cela jednoosobową.

Aktualnie, aby istniejąca przesłona zasłaniała również umywalkę a nie tylko miskę WC - zostanie ona poszerzona.

Ad. 2. Konwojowanie osadzonych do placówek służby zdrowia oraz innych miejsc odbywa się po uprzednim założeniu kajdan specjalnych „ręce+nogi”. Należy podkreślić, że takie postępowanie nie jest stosowaniem kajdan jako środka przymusu bezpośredniego, jak to wskazano w przesłanym raporcie, a tylko ich prewencyjnym użyciem. Zgodnie z art. 13 ust.1 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, środki przymusu można użyć prewencyjnie m.in. w celu zapobieżenia ucieczce osoby konwojowanej. Wymieniony artykuł wskazuje na rodzaje środków, których można użyć prewencyjnie oraz determinuje przesłanki co do ich zastosowania.

Należy zaznaczyć, że rezygnacja z realizowania powyższych przedsięwzięć obarczona jest dużym ryzykiem. Nie można bowiem wykluczyć, że z grupy konwojowanych osadzonych, osadzony lub osadzeni podejmą próbę ucieczki. Konsekwencje wynikające z zastosowania środków przymusu, włącznie z użyciem broni palnej w celu zatrzymania potencjalnego uciekiniera mogą być wówczas niewspółmierne do uciążliwości związanych z użyciem tego środka prewencyjnego.

Mając na względzie przede wszystkim ochronę zdrowia i życia osadzonych, jak i osób postronnych oraz ochronę społeczeństwa przed sprawcami przestępstw, prewencyjne użycie

kajdan podczas transportowania ich do miejsc w których osadzeni wyprowadzani jest z pojazdu konwojowego, jest jak najbardziej uzasadnione.

W przypadku osadzonych mających problem z poruszaniem się, odstępuje się od zakładania kajdan.

Informuję że zgodnie z zaleceniami przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji skazani podczas transportowania związanego m.in. z przeniesieniem do innej jednostki penitencjarnej będą mogli korzystać z własnej odzieży o ile taką odzież będą posiadać i nie będą przeciwko temu przemawiać względy bezpieczeństwa. Tzw. konwoje „doraźne” skazanych poza teren jednostki będą realizowane w ubraniach skarbowych.

Ad. 3. Zmniejszenie pojemności cel 11 – osobowych zostanie zrealizowane w ramach remontu o którym mowa w pkt. 19 poprzez podzielenie pomieszczeń na mniejsze.

Ad. 4. Kontrole osobiste osadzonych zakwaterowanych w pawilonie mieszkalnym przeprowadzane są w dyżurkach oddziałowych oraz w świetlicach oddziału. Zgodnie z zaleceniem przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji kontrole osobiste przeprowadzane są w sposób przedstawiony w raporcie tj. taki, aby osadzony nie był zobowiązany do zdjęcia całego ubrania jednocześnie.

Obraz z monitoringu cel mieszkalnych, widoczny na monitorach usytuowanych w dyżurkach oddziałowych nie jest dostępny dla osadzonych - na czas realizacji kontroli osobistej monitor jest wygaszany poprzez naciśnięcie przycisku „Stand-By”.

Na miesiąc lipiec bieżącego roku przewidziany został remont dyżurek oddziałowych, przewidziany podczas niego montaż monitorów zostanie przeprowadzony w taki sposób, aby obraz z monitoringu nie był widoczny dla osób wchodzących do dyżurki.

Ad. 5. Kierownictwo Aresztu Śledczego w Sanoku na bieżąco przypomina pracownikom i funkcjonariuszom zatrudnionym w jednostce o właściwej, zgodnej z przyjętymi normami formie zwracania się do osadzonych. Przypominają o tym zarówno kierownicy działów w czasie odpraw działowych jak też dyrektor jednostki w czasie odpraw penitencjarno – ochronnych i ogólnopenitencjarnych.

Ad. 6. Łaźnia dla osadzonych przebywających w jednostce usytuowana jest na parterze budynku mieszkalnego. Składa się z trzech pomieszczeń z których jedno stanowi miejsce wymiany bielizny oraz pościeli, drugie szatnię dla osadzonych oraz trzecie pomieszczenie z 12 natryskami. W pomieszczeniu z natryskami nie ma przegród oddzielających stanowiska kąpielowe, ponieważ zamontowanie ich w obecnym układzie architektonicznym uniemożliwiłoby funkcjonariuszowi realizującemu kąpiel dozór osób kąpiących się. W ramach remontu planowane jest wykonanie na każdej kondygnacji mniejszej łaźni z wydzielonymi stanowiskami dla kąpiących się.

Ad. 7. Oferta kulturalno – oświatowa w areszcie jest wypadkową możliwości realizacji jak najszerszej palety zajęć dla osadzonych, ich oczekiwań oraz względów bezpieczeństwa jednostki typu zamkniętego jaką jest areszt śledczy. Wszyscy osadzeni mają możliwość uczestniczenia w kołach zainteresowań i zajęciach organizowanych przez administrację jednostki takich jak koło szachowe i gier innych, w tym komputerowych, koło plastyczne, koło ekologiczne – pielęgnacja i uprawianie ogrodu więziennego, zajęcia rekreacyjne – zajęcia na placach spacerowych wyposażonych w napowietrzne zestawy do ćwiczeń i w sali rekreacyjnej oraz w świetlicach, edukacyjne – szkolenia kursowe i aktywizacyjne, profilaktyczne – spektakle teatralne, koncerty, spotkania z interesującymi ludźmi.

Ad. 8. Informuję, że zgodnie z zaleceniami przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji w najbliższym czasie zmieniony zostanie zapis w tzw. porządku wewnętrznym Aresztu Śledczego w Sanoku ograniczający zakupy i posiadanie wyrobów tytoniowych przez osadzonych. W związku z konieczności dokonania w porządku jeszcze innych korekt, nowy porządek wewnętrzny zostanie opracowany do dnia 30.07.2016 r.

Ad. 9. Prośby osadzonych o zgodę na otrzymywanie środków higieny osobistej w paczkach spoza aresztu są rozpatrywane każdorazowo indywidualnie przez dyrektora jednostki. Zgodnie z art. 113a § 4 i 5 kkw skazany za zezwoleniem dyrektora będzie mógł otrzymywać paczki ze środkami higieny na zasadach określonych w Kodeksie karnym wykonawczym i porządku wewnętrznym.

Ad. 10. Osadzeni zostali poinformowani o możliwości dostępu do Biuletynu Informacji Publicznej za pomocą ogłoszeń radiowęzłowych, jak też informacje o tym zostały wywieszane na tablicach informacyjnych. Stanowiska z dostępem do wybranych stron internetowych zostały wyposażone w instrukcję dostępu i poruszania się po wybranych stronach internetowych.

Ad. 11. W bibliotece jednostki uzupełniono brakujące i wyeksponowano znajdujące się tam Raporty Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Ad. 12. W celi przejściowej wymieniono Kodeks karny wykonawczy na aktualny zawierający stan prawny na dzień 15.04.2016 r.

Ad. 13. Aktualnie w jednostce realizowany jest remont pomieszczeń po byłej pralni, w których docelowo zlokalizowana zostanie sala widzeń. Obok sali widzeń będzie znajdowało się pomieszczenie do realizacji nagrody o której mowa w art.138 § 1 pkt. 3 Kkw i już w trzecim kwartale bieżącego roku zacznie ono funkcjonować.

Ad. 14. Przywołany w Raporcie przykład braku informacji o rozmowach z wychowawcą/psychologiem dotyczy osadzonego tj. osoby posiadającej status tymczasowo aresztowanego. Uprzejmie informuję, że brak takich informacji zdeterminowany był przede wszystkim właśnie statusem tymczasowo aresztowanego wskazanej osoby i związanym z tym zakresem prowadzonych oddziaływań penitencjarnych i badań osobopoznawczych.

Badania osobopoznawcze tymczasowo aresztowanych zgodnie z art. 212c Kkw służyć mają wyłącznie zapobieganiu wzajemnej demoralizacji tymczasowo aresztowanych oraz zapewnieniu porządku i bezpieczeństwa w areszcie. W trakcie pobytu tymczasowo aresztowanego w areszcie śledczym oddziaływania penitencjarne wobec takiej osoby prowadzone są tylko w ograniczonym zakresie. Rozmowy przeprowadzane z tymczasowo aresztowanym dokumentowane są w systemie informatycznym Noe.NET oraz aktach osobopoznawczych. Ich rodzaj i zakres wskazany został Zarządzeniu nr 2/04 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 24.02.2004 r. (obecnie Zarządzeniu 19/16 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 14.04.2016 r.) Z Zarządzeń tych wynika, że dokumentuje się przede wszystkim rozmowę informacyjną, wstępną, końcową, w związku z uaktualnieniem potrzeb w zakresie przygotowania osadzonego do zwolnienia, w związku z istotną zmianą sytuacji rodzinnej lub prawnej oraz inne jeśli w ich trakcie powzięte zostaną istotne informacje dotyczące osadzonego.

Można stwierdzić, że akta osób tymczasowo aresztowanych przebywających w Areszcie Śledczym w Sanoku zawierają notatki osobopoznawcze dokumentujące rozmowy w zakresie odpowiadającym obowiązującym przepisom. Można też zauważyć, że ilość notatek

w aktach osobopoznawczych osób tymczasowo aresztowanych w porównaniu do ilości notatek w aktach osobopoznawczych osób skazanych jest niejednokrotnie znacznie mniejsza. Wynika to właśnie ze znacznie ograniczonego zakresu oddziaływań penitencjarnych prowadzonych wobec osób tymczasowo aresztowanych i mniejszej potrzeby dokumentowania tych oddziaływań.

Uprzejmie informuję, że kierując się zaleceniami przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji w zakresie prowadzenia na bieżąco dokumentacji osobopoznawczej, tematyka ta zostanie uwzględniona w tematach szkoleń dla wychowawców prowadzonych w najbliższym czasie.

Ad. 15. Notatka z zastosowania środków przymusu bezpośredniego sporządzana jest w dwóch programach tj. „Noe.NET” oraz „Repos”, z którego jest drukowana. Notatka sporządzana jest w formie elektronicznej i nie uwzględnia wprowadzania dodatkowych informacji o zachowaniach osadzonego w celi zabezpieczającej, jeśli zachowanie to nie stanowi podstawy do zastosowania kolejnych środków przymusu.

W związku z prośbą o udzielenie informacji dotyczącej zaopatrzenia medycznego osadzonego w celi zabezpieczającej, wyjaśniam, że w dniu 25.05.2015 r. z powodu jego nienaturalnego zachowania wezwano zespół pogotowia ratunkowego. Przybyły zespół dokonał zaopatrzenia medycznego w postaci podania osadzonemu 1 ampułki Relanium, po czym podjął decyzję o przetransportowaniu go do Szpitala Powiatowego w Sanoku.

Ad. 16. Psycholog zatrudniony w Areszcie Śledczym w Sanoku od dnia 21.06.2016 r. jest uczestnikiem superwizji zorganizowanej przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Rzeszowie. Psycholog został zobligowany do udziału w 9 sesjach superwizyjnych z których każda trwa 4 godziny zegarowe.

Ad. 17. Podjęto czynności mające na celu zamontowanie monitoringu w przedsiönku celi zabezpieczającej. Termin zakończenia prac wyznaczono do końca września bieżącego roku.

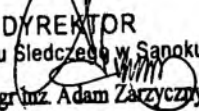
Ad. 18. Regulacje zawarte w tzw. porządku wewnętrznym Aresztu Śledczego w Sanoku dotyczące wypełniania potwierdzeń odbioru korespondencji urzędowej zostaną do dnia 30.07.2016 r. zmienione w taki sposób, aby nie budziły wątpliwości, że wypełnianie potwierdzeń przez osadzonych jest dobrowolne. Podkreślić należy, że taka praktyka w jednostce była realizowana przez cały czas. Nawet w przypadku braku wypełnionego przez osadzonego druku potwierdzenia nadania korespondencji urzędowej, potwierdzenie takie wystawiała administracja jednostki.

Ad. 19. Zrealizowanie zalecenia zawartego w punkcie 19 Raportu, tj. „zrealizowanie przedstawionych wizytującym planów remontowych” pozwoli na wyeliminowanie nieprawidłowości wskazanych w punktach: 1, 3 i 6 raportu oraz nieprawidłowości opisanej w jego treści, tj. cyt. „w jednej celi (nr 7) umywalka zamontowana jest poza kącikiem sanitarnym”. Plany remontowe przewidują dostosowanie celi nr 7 dla potrzeb osadzonych niepełnosprawnych, stąd też wykonany zostanie całkowicie nowy, odpowiedni kącik sanitarny. Plany remontów dotyczą także przeróbki instalacji sieci wodno – kanalizacyjnej i zmierzają do dostarczania ciepłej wody do cel.

W ramach remontu w jednostce wykonany zostanie także kompleks ambulatoryjny obejmujący: punkt przyjęć, izbę chorych, gabinet stomatologa, zaplecze socjalne dla personelu i magazyn leków.

Opisane powyżej działania remontowe rozpoczęły się w br. i jeżeli pozwolą na to środki finansowe, będą kontynuowane w roku 2017. Dzięki temu zostanie zrealizowana większość zaleceń zawartych w raporcie. Zalecenia podziału cel 11-osobowych na mniejsze i doprowadzenia ciepłej wody do cel na piętrach budynku penitencjarnego, administracja jednostki będzie realizowała sukcesywnie po 2017 r.

Wyk. w 1 egz. i przesłano pocztą elektroniczną
jw/jw

DYREKTOR
Aresztu Siedczego w Sanoku
ppik mgr inż. Adam Zarzeczny

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.571.10.2016.MK

Pan
plk Marek Grabek
Dyrektor Okręgowy Służby
Więziennej
Okręgowy Inspektorat Służby
Więziennej
ul. Załęska 76
35-322 Rzeszów

Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji, w dniu 5 kwietnia 2016 r., przeprowadzili wizytację Aresztu Śledczego w Sanoku. Treść Raportu powizytacyjnego została przesłana Panu Dyrektorowi w dniu 7 czerwca 2016 r. W tym miejscu uprzejmie dziękuję za odniesienie się do zaleceń powizytacyjnych, wydanych Panu Dyrektorowi.

Jednym z zaleceń powizytacyjnych przedstawicieli KMP było *odstąpienie od zasady automatycznego, każdorazowego stosowania kajdanek podczas konwojowania osadzonych do placówek zewnętrznej służby zdrowia i stosowanie podczas konwoju środków przymusu bezpośredniego tylko w wymagających tego, konkretnych przypadkach*. Tymczasem zgodnie z odpowiedzią dyrektora Aresztu (pismo nr D/P.094.6.2016.JW.), przesłaną Rzecznikowi Praw Obywatelskich, *prewencyjne użycie kajdan podczas transportowania ich do miejsc w których osadzony wyprowadzany jest z pojazdu konwojowego, jest jak najbardziej uzasadnione*. Przedstawiciele KMP podtrzymują wyrażone w Raporcie stanowisko w tej kwestii i podkreślają, że stosowanie środków przymusu bezpośredniego – a do takich należą kajdanki (art. 12 ust 1 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, Dz. U. z 2013 r. poz. 628) – ma charakter zindywidualizowany i może nastąpić tylko pod warunkiem wystąpienia w konkretnym przypadku przesłanek ich zastosowania. Przesłanki te sformułowane są w art. 11 w/w ustawy. Ponadto środki przymusu bezpośredniego należy stosować z zachowaniem zasady konieczności (muszą być niezbędne do osiągnięcia celów, w jakich zostały zastosowane), proporcjonalności (muszą być zastosowane proporcjonalnie do stopnia zagrożenia oraz

minimalizacji dolegliwości (art. 6 ust. 1 w/w ustawy). Nie można z góry przyjąć, że w każdym przypadku konwojowania osadzonego do placówek zewnętrznej służby zdrowia zachodzi któraś z przesłanek wymienionych w art. 11 ustawy (w szczególności obawa ucieczki). Każdorazowe, automatyczne stosowanie kajdanek uznać też należy za sprzeczne z zasadami wyrażonymi w art. 6 ust. 1 ustawy.

Wątpliwości budzi również stanowisko dyrektora AS, iż *konwoje „doraźne” skazanych poza teren jednostki będą realizowane w ubraniach skarbowych*. Jak przedstawiono w Raporcie powizytacyjnym, praktyka ta stoi w sprzeczności z zapisem art. 111 § 2 k.k.w., zgodnie, z którymi w czasie przeprowadzania czynności procesowych, transportowania oraz w innych uzasadnionych wypadkach skazany i tymczasowo aresztowany korzysta z własnej odzieży, bielizny i obuwia, chyba że są one nieodpowiednie ze względu na porę roku lub zniszczone albo jeżeli przemawiają przeciwko temu względy bezpieczeństwa. W świetle powołanych przepisów przebranie osadzonych w odzież skarbową dopuszczalne jest tylko na zasadzie wyjątku od reguły, którą jest korzystanie z odzieży własnej. Nieobwarowany żadnymi dodatkowymi przesłankami bezwzględny wymóg używania odzieży skarbowej podczas wizyt w miejscach publicznych niezwiązanych z wymiarem sprawiedliwości prowadzi do stygmatyzacji osadzonych, niemającej rzeczywistego uzasadnienia. Prawo osadzonego do założenia własnego ubrania lub innego nierzucającego się w oczy stroju w czasie pobytu poza terenem miejsca pozbawienia wolności zostało sformułowane m. in. we *Wzorcowych regulach minimalnych postępowania z więźniami*, zatwierdzonych przez Radę Społeczną ONZ rezolucjami 633C [XXIV] z dnia 31 lipca 1957 r. i 2076 [LXII] z dnia 13 maja 1977 r. (reguła 17) oraz *Europejskich Regulach Więziennych*, przyjętych w formie zalecenia nr [2006]2 Komitetu Rady Europy z dnia 11 stycznia 2006 r. (reguła 20).

Na podstawie art. 13 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r., poz. 1648), zwracam się z uprzejmą prośbą o odniesienie się do przedstawionych kwestii.

mgr Marcin Kusy

Specjalista

OIO – 073.6.52.2016

Rzeszów, dnia 14. listopada 2016 r.

Pan
mgr Marcin Kusy
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

w Warszawie

W odpowiedzi na Pana pismo z dnia 31 października 2016r. o sygn. KMP.571.10.2016.MK dotyczące treści raportu powizytacyjnego Aresztu Śledczego w Sanoku uprzejmie informuję, że dokonałem szczegółowej analizy charakteru przedstawionych zastrzeżeń względem odpowiedzi Dyrektora Aresztu Śledczego w Sanoku przesłanej pismem nr D/P.094.6.2016.J.W:

1. zalecenie powizytacyjne, cyt.: *„odstąpienie od zasady automatycznego, każdorazowego stosowania kajdanek podczas konwojowania osadzonych do placówek zewnętrznej służby zdrowia i stosowanie podczas konwoju środków przymusu bezpośredniego tylko w wymagających tego, konkretnych sytuacjach”*. Uprzejmie informuję, że użycie kajdanek, w opisanych powyżej sytuacjach, nie następuje w oparciu o zaistnienie przesłanek określonych w art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2013 roku o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2013r. poz. 628), zwanej dalej ustawą, a w oparciu o art. 13 ust. 1 tejże ustawy. W myśl tego przepisu, kajdanek można użyć także prewencyjnie w celu zapobieżenia ucieczce osoby konwojowanej, a także w celu zapobieżenia objawom agresji lub autoagresji tych osób. Sposób prewencyjnego użycia kajdanek opisuje art. 15 ust. 6 ustawy. Podczas prewencyjnego użycia środków przymusu bezpośredniego nie obowiązują również wymogi określone w art. 34 ust. 1 ustawy, związane z obowiązkiem uprzedniego, bezskutecznego wezwania osoby do zachowania zgodnego z prawem oraz uprzedzeniem jej o zamiarze użycia tych środków. W świetle przytoczonych uwarunkowań prawnych odpowiedź Dyrektora AŚ w Sanoku, przesłana w przywołanym piśmie, cyt.: *„prewencyjne użycie kajdanek podczas transportowania ich do miejsc w których osadzony*

wyprowadzany jest z pojazdu konwojowego jest jak najbardziej uzasadnione”, wydaje się racjonalna i nade wszystko uzasadniona. Konwojowanie osób pozbawionych wolności w miejscach publicznych, a tym samym dostępnych dla osób postronnych rodzi różnego rodzaju, niekiedy trudne do wcześniejszego przewidzenia, zagrożenia dla bezpieczeństwa konwoju oraz osób postronnych.

2. zgodnie z cytowanym art. 111 § 2 kodeksu karnego wykonawczego skazany, podczas przeprowadzania czynności procesowych, transportowania oraz w innych uzasadnionych wypadkach korzysta z własnej odzieży, bielizny i obuwia, chyba, że są one nieodpowiednie ze względu na porę roku lub zniszczone albo jeśli przemawiają za tym względy bezpieczeństwa. W praktyce wykonawczej kwestie te są unormowane również w § 35 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003r. w sprawie regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, który stanowi, że skazany korzystający z przepustek lub zezwolenia na opuszczenie zakładu karnego używa własnej odzieży, bielizny i obuwia. Jeżeli są one zniszczone lub nieodpowiednie ze względu na porę roku, zakład udziela stosownej pomocy. Dodatkowo *Wzorcowe reguły minimalne postępowania z więźniami* stanowią, że każdemu więźniowi, któremu nie wolno nosić odzieży własnej, zapewni się komplet odzieży odpowiedni do klimatu i niezbędny do zachowania zdrowia. Odzież taka w żaden sposób nie będzie hańbiąca bądź poniżająca. Ponadto, w szczególnych okolicznościach, gdy więzień w określonym celu za zgodą opuszcza instytucję o charakterze izolacyjnym, zezwoli mu się nosić własną bądź inną niezwracającą uwagi odzież. Obszar ten jest również unormowany w *Europejskich regułach więziennych*, które w regule 20 stanowią, że zapewniona odzież nie może być ani poniżająca, ani upokarzająca. Ponadto więźniowie mający pozwolenie na opuszczenie zakładu nie będą zobowiązani do noszenia odzieży wskazującej na ich osadzenie. Przedstawione powyżej unormowania prawne i zalecenia różnicują uprawnienia osób pozbawionych wolności do używania własnej odzieży podczas pobytu poza terenem jednostek penitencjarnych. W sytuacjach, gdy skazany otrzymuje zezwolenie na samodzielne opuszczenie terenu jednostki, to ma on prawo do użytkowania własnej odzieży, bielizny i obuwia. W innych sytuacjach, wyartykułowanych w art. 111 § 2 kodeksu wprowadzono alternatywę dla korzystania z własnej odzieży, poprzez korzystanie z odzieży dostarczonej przez administrację więzienia, w sytuacjach gdy ta pierwsza jest zniszczona lub nieodpowiednia do pory roku

lub też sprzeciwiają się temu względy bezpieczeństwa. Nadal aktualnym pozostaje wymóg, aby odzież ta nie była hańbiąca, poniżająca lub upokarzająca. Wysoce bezpodstawnym byłoby przyjęcie tezy, że odzież dostarczana przez administrację więzień osobom pozbawionym wolności tzw. odzież „skarbową” posiada w/w cechy. W zupełności podzielam pogląd, że wprowadzenie automatyzmu w zakresie pozbawienia skazanych możliwości korzystania z własnej odzieży w sytuacjach określonych w art. 111 § 2 kodeksu jest niezgodne z przytoczonymi powyżej unormowaniami. Niezgodnym z intencją ustawodawcy byłoby również przyjęcie automatyzmu odwrotnego, a więc każdorazowe umożliwianie skazanym wykorzystywania odzieży prywatnej. To na administracji więzienia ciąży obowiązek zapewnienia szeroko rozumianego bezpieczeństwa konwoju na który składa się analiza zarówno zagrożenia ze strony osoby konwojowanej oraz zagrożeń wynikających ze specyfiki docelowego miejsca konwojowania. Niewątpliwie konwoje do społecznych placówek służby zdrowia, czy też innych miejsc w których następuje konieczność wyprowadzenia osoby konwojowanej z pojazdu konwojowego należą do sytuacji zwiększonego ryzyka. W sytuacjach takich potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa konwoju oraz osób postronnych stanowi dobro ważniejsze, niż subiektywne odczucie stygmatyzacji oraz powstały z tego tytułu dyskomfort osoby konwojowanej. W odpowiedzi administracji Aresztu Śledczego w Sanoku pojawiło się stwierdzenie konwojów „doraźnych” rozumianych jako konwoje wcześniej nieplanowane np. związane z potrzebą pilnego ratowania zdrowia czy życia. Wówczas to procedura wyposażania osadzonego w odzież prywatną stanowiłaby niczym nie uzasadnioną zwłokę mogącą zagrażać dobru najwyższemu. Reasumując, wyrażam stanowisko, że decyzje te winny mieć charakter indywidualny, każdorazowo poprzedzony szczegółową analizą zagrożeń dla bezpieczeństwa konwoju oraz ochrony społeczeństwa przed sprawcami przestępstw.

Mając na uwadze powyższe, proszę o uwzględnienie przytoczonych argumentów mających bezpośredni wpływ na skuteczność i bezpieczeństwo realizowanych przez Służbę Więzienną zadań.

2 Jowianein
DYREKTOR OKRĘGOWY
Służby Więziennej w Rzeszowie
płk Marek Grabek